

Септември, 2024
Број 4

Бизнис МАГАЗИН

ЗА НОВИ ДИГИТАЛНИ ПЕРСПЕКТИВИ

Во ова издание

Ова **есенско издание на Телеком Бизнес магазинот** носи освежување со важни теми од дигитализацијата на бизнисите и на општеството и за нашиот придонес со конкретни ИКТ и паметни решенија.

Прво, ќе дознаете повеќе за **развојот на нашите решенија во телемедицината** преку **напредното кардиолошко ИТ решение**. Ова решение, со функции како што се напредна ЕКГ-анализа, беспрекорна интеграција со различни кардиолошки уреди и моќни способности за управување податоци, ја покажува огромната важност на телемедицината.

Потоа, ќе можете да прочитате за нашата услуга за безбедност на интернет - SafeNet и за важноста да се откријат и спречат заканите на интернет во вашето деловно работење. **SafeNet** го блокира пристапот до сите интернет-страници што се категоризираат како небезбедни.

Поголемата ефикасност во индустриското производство значи подобро планирање на работата, пократки рокови на испорака, помалку и пократки неочекувани прекини и уште многу други предности и позитивни примери за **електронскиот систем за лоцирање во реално време** од нашето портфолио.

Животната средина отсекогаш била нешто за кое сме сакале да го кренеме гласот, но и директно да учествуваме во нејзината заштита преку креирањето и употребата на технолошките решенија. Дознајте повеќе за **паметното управување со отпад** и колку е важна технологијата во борбата за **зачувување на загрозените видови**, конкретно на **нашата национална гордост – балканскиот рис**.

Остануваме посветени на креирањето напредни технолошки решенија кои што ги подобруваат бизнисите на компаниите и животот на сите.

СОДРЖИНА

3 ТЕЛЕМЕДИЦИНА 1: КАРДИОЛОШКО ИТ РЕШЕНИЕ

5 ПРИСТАП ДО БЕЗБЕДНИ ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦИ

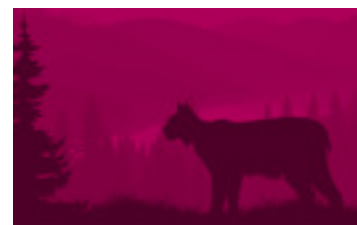
6 ЕЛЕКТРОНСКИ СИСТЕМ ЗА ЛОЦИРАЊЕ ВО РЕАЛНО ВРЕМЕ

7 ПАМЕТНО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД

8 SAP КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ

9 ТЕХНОЛОГИЈАТА КАКО АЛАТКА ЗА ЗАЧУВУВАЊЕ НА ЗАГРОЗЕНИТЕ ВИДОВИ: ТЕЛЕКОМ ПОМАГА ВО ЗАШТИТАТА НА БАЛКАНСКИОТ РИС

ТЕЛЕМЕДИЦИНА 1:

Кардиолошко ИТ решение

Македонски Телеком, како технолошки лидер и општествено одговорна компанија, значително инвестира во развојот на решенија од телемедицината.

Напредното кардиолошко ИТ решение на Македонски Телеком претставува синтеза на иновативни хардверски, софтверски и телекомуникациски компоненти за унапредена здравствена заштита и подобрување на административните процеси во здравствените кардиолошки установи.

Оваа услуга вклучува специјализирана платформа со апликација наменета за работа со медицинска опрема којашто обезбедува:

- Поврзување на нови и постоечки медицински уреди во облак на Македонски Телеком. Притоа, Македонски Телеком може да му обезбеди на корисникот медицински уреди од врвни светски производители;
- Централизирана софтверска платформа за сеопфатна анализа на кардиолошки податоци;
- Системско решение за далечинско читање на постојните резултати од друг доктор специјалист. Ова е особено важно во случај на потреба за второ медицинско мислење;
- Автоматизирана дигитална споредба на повеќе резултати на ист пациент направени во различни временски периоди. На овој начин платформата му овозможува на докторот специјалист лесно и прегледно да го утврди ефектот од препишаните терапии или менувањето на здравствената состојба кај пациентот со текот на времето;
- Автоматизирана анализа на резултати и давање прелиминарна дијагноза врз основа на анализата. Со оваа функционалност платформата има советодавна улога за докторот, користејќи знаења коишто се емпириски вградени во неа;

- Електронски записи без термална хартија од медицинските уреди, освен по потреба. На овој начин се намалува трошењето хартија и се обезбедува електронски запис којшто не избледува со текот на времето;
- Споделување информации и соработка меѓу докторите специјалисти по потреба;
- Безбедно чување податоци во физички и дигитално заштитена инфраструктура;
- Безбеден пренос на податоци до давателите на здравствени услуги преку мрежата на Телеком.

Кои се другите предности на оваа платформа?

Дополнителните предности произлегуваат од тоа што системот обезбедува:

- Подобрена чувствителност при толкувањето акутен исхемичен синдром;
- Мерења на ЕКГ и техники за споредба на бранови форми за да се зголеми точноста во откривањето промени;
- Гарантира репродукцибилност и објективност за зголемување на ефикасноста во процесот на дијагностицирање и третман на пациентите;
- Детектира бивентрикуларни пејсмејкери и го идентификува основниот ритам.

Овој моќен софтвер е дизајниран да управува и анализира широк опсег

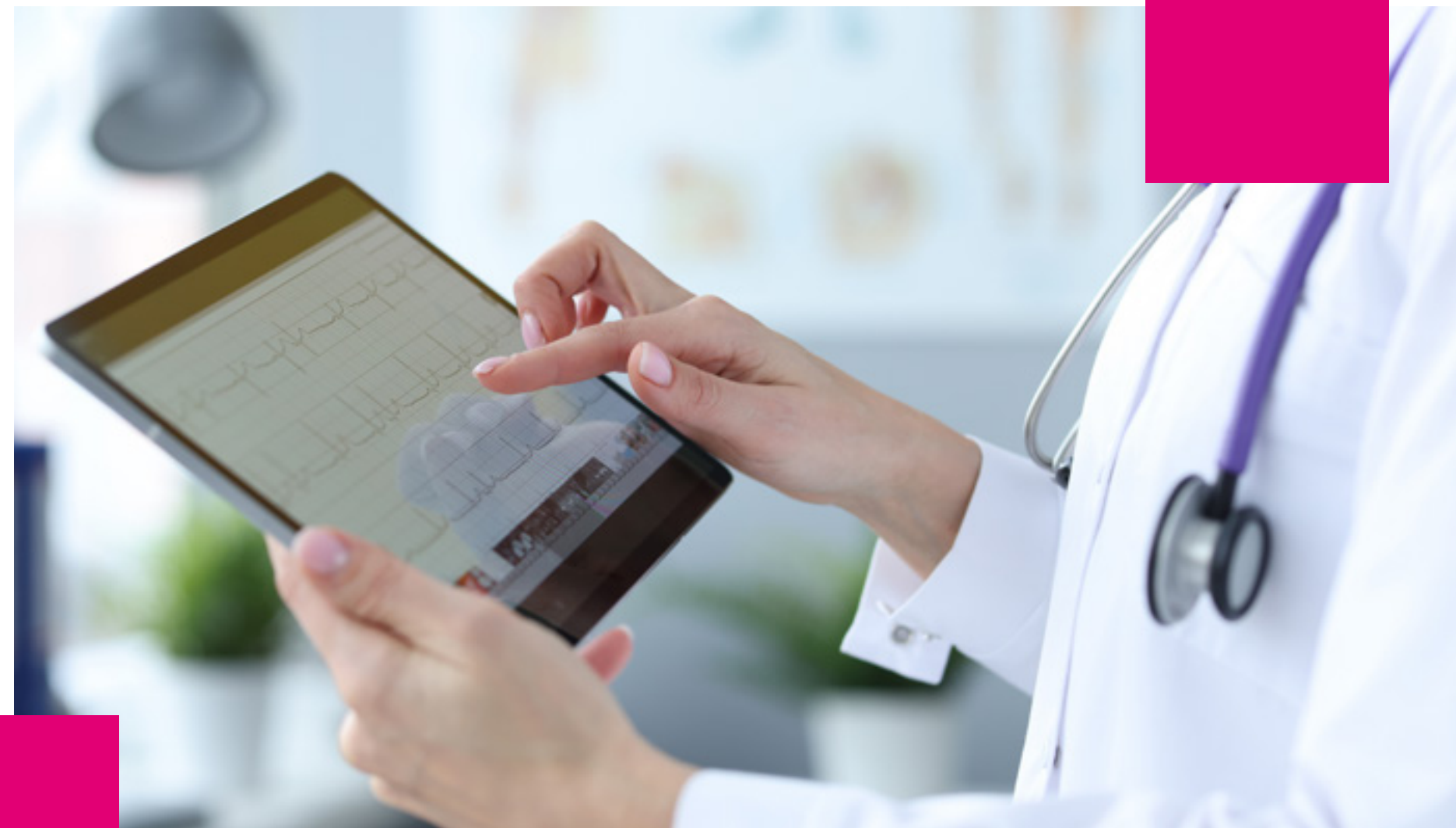
на срцеви податоци, обезбедувајќи им ги на здравствените работници алатките коишто им се потребни за брзо и прецизно донесување информирани одлуки. Со функции како што се напредна ЕКГ анализа, беспрекорна интеграција со различни кардиолошки уреди и моќни способности за управување со податоци, овој софтвер гарантира дека докторите ќе имаат брз и сигурен пристап до прецизни и функционални информации. Ваквата интеграција ја подобрува дијагностичката точност и ја унапредува севкупната ефикасност на срцевата нега.

Дополнително, со помош на алатките за далечински мониторинг, докторите имаат можност да се грижат за болните во нивните домови, а експертите преку видео конференции и дигитална комуникација можат да разменуваат искуства и да даваат консултации.

Пример за имплементација на решението во приватна здравствена установа

Македонски Телеком го имплементираше ова решение кај ПЗУ од Скопје со долгогодишно искуство во кардиологијата којашто обезбедува услуги за превенција, откривање, дијагностика и лекување на пациенти со кардиоваскуларни болести.

Македонски Телеком дополнително испорача ЕКГ апарат, стрес тест со

лента, ЕКГ и АБПМ холтер станици коишто ги поврза преку локална LAN мрежа во ординацијата. Исто така беше обезбедено WAN поврзување на опремата со платформата на којашто е инсталиран кардиолошкиот софтвер. Сега ординацијата располага со најсовремена медицинска опрема за да се обезбеди квалитет на прегледот којшто во комбинација со стручноста овозможува да се добијат врвни резултати за навремена дијагностика на болести на целото тело.

Придружете ни се во револуционерната нега на срцето

Македонски Телеком е горд што е во првите редови на иновациите во здравствената заштита и ги покануваме давателите на здравствени услуги да ни се придружат во револуционирањето на грижата на срцето. Со нашиот напреден кардиолошки софтвер и нашите сигурни, доверливи услуги, подготвени сме да извршиме

значително влијание врз квалитетот на кардиоваскуларната нега во Македонија. На овој начин, значително ќе се намалат трошоците, ќе се зголеми достапноста на здравствените услуги и ќе се подобри и квалитетот на живот.

Заедно, можеме да создадеме поздрава иднина за сите.

Пристап до безбедни интернет страници

Со постојаниот развој на интернет заканите, бизнисите сè почесто се соочуваат со предизвици коишто ја загрозуваат безбедноста на нивните компјутери, мобилни телефони и чувствителни податоци. Посетувањето небезбедни интернет страници може да предизвика целосен застој во деловните активности на кој било бизнис, независно од неговата дејност или големина. Македонски Телеком, како бизнис партнер во обезбедување кибер-безбедност, нуди една од основните алатки наменети за оваа цел – услугата **SafeNet**. Користејќи софистицирани механизми за филтрирање, услугата **SafeNet** инстантно го блокира пристапот до сите интернет страници

коишто се категоризираат како небезбедни, односно се наведени во таканаречената „црна листа“ на небезбедни веб-страници. Услугата е вградена во фиксната и во мобилната мрежа на Македонски Телеком, а со самото тоа не е потребна инсталација на посебен софтвер на компјутерите или на мобилните уреди на корисникот. Со блокирање на пристапот до небезбедни интернет страници, **SafeNet** штити од интернет закани како што се:

- **Злонамерен софтвер (malware)** којшто може да го зарази уредот којшто пристапува на интернет. Ваквиот злонамерен софтвер се презема и инсталира на уредот кога корисникот

ќе посети небезбедна („заразена“) веб-страница. Злонамерниот софтвер се инсталира без знаење на корисникот и може да краде лозинки, да брише податоци, дури и да предизвика нефункционалност на компјутерот.

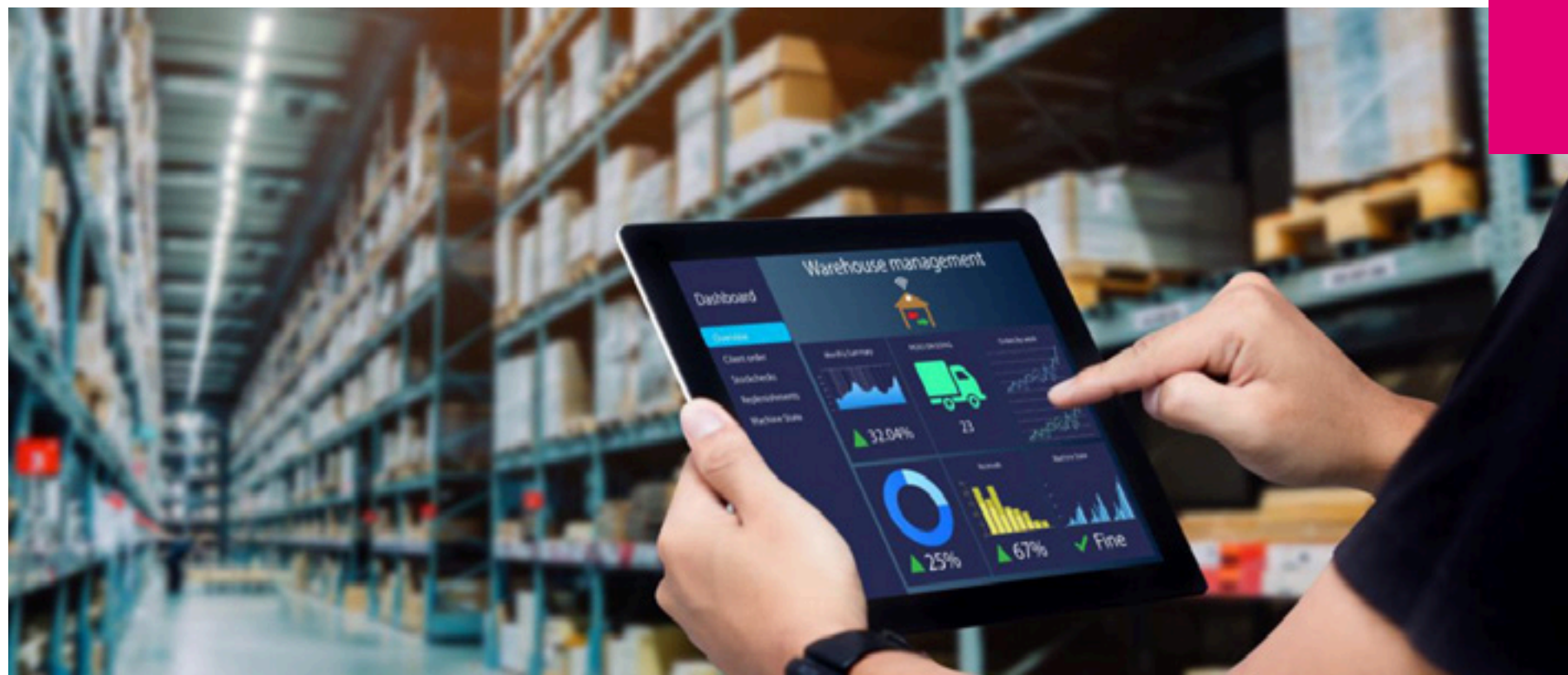
- **Фишинг софтвер (phishing)** - Фишинг е вид на социјален инженеринг при којшто напаѓачот испраќа лажна порака. Оваа порака е дизајнирана да измами одредено лице со цел да му открие чувствителни информации на напаѓачот, како што се банкарски податоци, корисничко име и лозинка, или да распореди злонамерен софтвер на инфраструктурата на жртвата.
- **Ботнет напади (botnet attacks)** - Хакерите честопати контролираат мрежи од заразени компјутерски уреди наречени „зомби“ или

„ботнет“ мрежи, коишто се користат за напад на други компјутерски уреди. Нападот се изведува за да се наруши или да се спречи нормалното функционирање на уредот или компјутерскиот систем којшто е цел на нападот.

- **Spyware (шпионски софтвер)** ги следи онлајн активностите на заразениот уред.
- **Worm (црв)** го заразува уредот и при тоа интернет конекцијата станува бавна поради тоа што црвот ја користи за да пронајде други ранливи уреди во коишто би се вовлекол.

Не оставајте ги вашите деловни податоци незаштитени. Останете безбедни со Телеком, вашиот партнер за безбедна дигитализација на вашиот бизнис.

Електронски систем за лоцирање во реално време

Нашиот електронски систем за лоцирање во реално време е сеопфатен индустриски дигитален трансформациски екосистем којшто нуди целосен дигитален преглед на индустриското производство и на логистичките операции. Тој вклучува технологии за идентификација, следење на локација и сензори, M2M поврзување, како и безбедна комуникација и најсовремена платформа за обработка на

големи податоци, склопени во специјално дизајниран патентиран хардвер, софтвер, алгоритам и интерфејс. Системот ја обработува позицијата, активноста и статусот на сите релевантни објекти во производството и логистиката.

Придобивки од решението

Овој систем обезбедува поголема ефикасност (за 10-

30 %) во различни процеси, подобро планирање на работата, пократки рокови на испорака, помалку и пократки неочекувани прекини, избалансирана распределба на работното оптоварување, намалени оперативни трошоци и трошоци за одржување, како и побезбедна работна средина. Производната хала може да биде опремена со соодветна комуникациска технологија,

така што со употреба на ознаки на палети се создаваат позиционирани податоци коишто се обработуваат на сервер. Податоците се прикажуваат преку веб-интерфејс којшто може да се отчитува локално или далечински.

За да се олесни наоѓањето и на мали пакети и предмети во голем складиштен простор за кратко време, системот може да активира LED светло на етикетата на палетата, што ја прави брзо препознатлива. Дури и во складиштен простор со високи полици, системот може да ни помогне брзо да ги најдеме бараните

предмети. Бидејќи тој работи и со податоци за висината, може да се надгради со 3D способност, обезбедувајќи точни податоци за позиционирањето во реалниот простор.

Пример за примена

За Hungarian Post развиено е паметно решение за следење пакети во затворен простор, овозможувајќи автоматизација на рачните логистички процеси во најсовремени дигитални алатки. Секој пакет којшто чека испорака ќе биде означен со LED светло и со звучен сигнал на ознаката во складиштето за помош при идентификацијата, што може да се активира преку апликација. На овој начин, просечното времетраење на пребарувањето пакети

е намалено од приближно 3 минути на помалку од 30 секунди.

Alfaseed е производител на земјоделски семиња, со 4 камиони-вилушкарите, којшто поседува 3.000 позиции на околу 30.000м² во 5 складишта со индиректно следење на позицијата. Реалната позиција на вилушкарите се користи за определување на позицијата на големите пакети преместувани од вилушкарите. На вилушкарите се инсталирани RFID читачи, додека RFID ознаки се прикачени на големите пакети. Времето на товарење е намалено за 40% со користењето идентификација на секој пакет и следење на неговата локација.

Паметно управување со отпад

Решението за паметно управување со отпад обезбедува ефикасно собирање на отпадот преку планирање коешто е водено од потрошувачката. Ова решение ги претвора конвенционалните контејнери за отпад во паметни, коишто овозможуваат следење и читање на нивото на полнење во реално време. Сензорите за нивото на полнење на контејнерот обезбедуваат ефикасно планирање на маршрутата за собирање отпад, предупредување ако температурата е превисока или прениска и известување кога ќе се достигнат претходно дефинираните гранични вредности за полнењето. Со ова решение, комуналното претпријатие секогаш има

целосен преглед преку веб апликација на сите податоци потребни за извршување на своите секојдневни активности.

Придобивки од решението

Еден од клучните предизвици на градовите е намалувањето, рециклирањето и управувањето со отпадот. Директивите на Европската Унија имаат дефинирано целни параметри за подобрување на управувањето со отпад до 2030 година. Затоа, ова решение е дизајнирано за да им помогне на комуналните претпријатија да ги подберат услугите околу собирањето отпад. Тоа обезбедува почист град и намалени оперативни трошоци, ја подобрува

видливоста на проблемите коишто се појавиле за време на собирањето на отпадот и овозможува нови и иновативни шеми за празнење на контејнерите. Деталните информации за статусот на полнење на контејнерите овозможуваат динамично рутирање на камионите за собирање отпад за да се намалат непотребните транспортни трошоци. Дополнително, ефикасното планирање на маршрутата ја намалува емисијата на CO2 во воздухот, ја намалува бучавата и метежот, како и трошоците за одржување и поправка на камионите за собирање отпад. Решението исто така им помага на локалните администрации да имплементираат ефикасни решенија за следење,

известување и посебно собирање повеќе видови отпад. Тоа е релевантно и за компании коишто собираат материјали како течности, нафта или отпад од контејнери, така што тие се празнат само кога се доволно полни. Но, дополнително, контејнери за отпад се користат не само во индустриската или општинската средина туку и во производните процеси и на градилишта, на пример, за складирање алати или суровини.

Пример за примена

Во Фелдкирхен и Ригерсбург, Австрија, каде што се инсталирани 150 сензори за отпад, 95 проценти од домаќинствата и деловните субјекти се согласиле да

учествуваат во 9-месечно тестирање како „паметно село“. Повратните информации се толку добри што е побарано значително проширување на проектот со дополнителни 2.000 сензори. Благодарение на поврзаните сензори и предностите на технологијата NB-IoT, како што се ниската потрошувачка на енергија и добрата продорност на сигналот, компанијата - собирач на отпад добива вредни информации за локацијата и нивото на полнење на кантите. Сензорскиот уред е со големина на паметен телефон и претставува основа на решението. Тој работи на температури од минус 30 до плус 70 Целзиусови степени, испорачувајќи ги следните податоци:

- Ниво на полнење
- Температура, вклучувајќи ја и функцијата за предупредување за да се спречи или дојави пожар
- Положба на капакот (затворен, отворен, преполнет)
- Модели на движење (на пример, празнење)
- Ниво на батерија

Горди сме што решението на Македонски Телеком за паметно управување со отпад значително придонесува за градење една поздрава и почиста околина, каква што сакаме да им оставиме и на следните генерации.

SAP

КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ

Македонски Телеком веќе долги години ја користи софтверската апликација SAP како една од корпоративните алатки за водење и следење на оперативните активности. Притоа, покрај ангажирањето на нашиот тим експерти, ние остваруваме соработка и со меѓународен тим составен од врвни консултанти за SAP со повеќегодишно искуство од Т-Системи Австрија ГесмбХ, членка на Групацијата Дојче Телеком, за имплементација на апликациите SAP кај нашите клиенти.

Една од последните вакви имплементации беше реализирана во првата половина на 2024 година кај наш клиент, компанија членка на меѓународна групација којашто користи SAP на корпоративно, но и на меѓународно ниво. Компанијата има производна дејност, така што од суштинско значење за неа е да ги управува и оптимизира процесите поврзани со производство, магацини и материјали, да го контролира квалитетот на готовите производи и, секако, да ја организира продажбата и дистрибуцијата. Затоа, на барање на клиентот, за неговите потреби беа имплементирани и конфигурирани следните SAP модули:

- Управување со магацин (WM)
- Финансии (FI)
- Управување со материјали (MM)
- Планирање и контрола на производството (PP)
- Управување со квалитет (QM)
- Продажба и дистрибуција (SD)
- Контрола (CO)

Во рамките на проектот, клиентот обезбеди одговорно лице за контакт за целите на прецизно дефинирање на деловните барања, со сите потребни информации за функционалните и за техничките аспекти неопходни за навремено преземање деловни одлуки при имплементацијата. Исто така, за ефикасна реализација беше обезбеден и далечински пристап за меѓународните консултанти, како дополнение на нивната работа на самото место на локациите на клиентот. Со ваков координиран и планиран пристап, имплементацијата беше завршена пред планираниот рок, на обострано задоволство на клиентот и на Македонски Телеком.

Технологијата како алатка за зачувување на загрозените видови: Телеком помага во заштитата на балканскиот рис

Заштитата на животната средина е наша стратешка определба и ние постојано го следиме начинот на којшто влијаеме на природата преку нашето работење. Нашите одржливи практики влијаат позитивно и на зачувувањето на биолошката разновидност. Но, ние одиме и чекор понатаму и ја користиме нашата супериорна мрежа и технологија за да помогнеме директно во заштитата на загрозените видови.

Приказната за балканскиот рис е длабоко вкоренета во нашата колективна меморија. Ова животно коешто во минатото ги населувало густите и непроодни шуми на целиот Балкански

полуостров, денес, според Црвената листа на загрозени видови на Меѓународната унија за зачувување на природата (IUCN), е критично загрозено животно и брои едвај педесетина возрасни единки, главно во Македонија, со што неговите шанси за опстанок се многу мали. За илустрација – во националниот парк „Маврово“ и неговата околина каде што има најголем број единки, неговата густина изнесува 2 единки на 100 км², а се проценува дека тука живеат околу 20 рисови. Во останатите делови од Западна Македонија живеат уште помалку од 20 единки. Со оглед на тоа дека нема балкански рисови во заробеништво, следниот исход при влошување на неговата состојба на зачуваност би бил негово целосно истребување. Токму затоа е важно вистински да го цениме ова ретко природно богатство со тоа што ќе преземеме итна акција, а во оваа борба за опстанок технологијата игра клучна улога.

Следење на балканскиот рис преку мрежата на Телеком и на најнепристапните места

Македонското еколошко друштво со години неуморно работи на спасувањето на овој редок вид. Една од главните активности во овој процес е следење на движењето на рисот, со кое се дознава повеќе за неговите навики на исхрана, размножување и територијална динамика.

Македонски Телеком, во соработка со Македонското еколошко друштво, ја користи технологијата и се вклучува во борбата за заштита на рисот и следење на неговото движење. Процесот на следење се одвива преку GPS - GSM технологијата поставена во нивните околувратници. Со помош на сигналот што се испраќа во одредени интервали, истражувачите добиваат информација за

локациите на движење на единката според коишто може да се увиди дали единката се храни, дали се размножува... и многу други корисни информации. Сигналот се пренесува преку СИМ картички на мрежата на Телеком, а како резултат на нејзината широка распространетост балканскиот рис може да се следи дури и на најнепристапните места коишто се најпривлечна територија за ова ретко животно.

Приказната за балканскиот рис не е само приказна за опстанок, туку доказ за моќта и улогата на технологијата во зачувувањето на биолошката разновидност. Истовремено, таа е и потсетник дека само со заедничка акција можеме да го заштитиме нашето биолошко богатство. Со помош на технологијата и со заедничка акција, иднината на балканскиот рис е многу посветла.

ИЗДАВАЧ:

Македонски Телеком АД

ОДГОВОРНИ ЗА СОДРЖИНАТА:

Македонски Телеком АД

ФОТОГРАФИИ И ИЛУСТРАЦИИ:

Фотографиите се обезбедени од базата на Deutsche Telekom

КОНТАКТ:

МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД

Кеј 13-ти Ноември бр. 6, 1000 Скопје

КОНТАКТ ЦЕНТАР ЗА ДЕЛОВНИ КОРИСНИЦИ

телефон: 120

е-адреса: biznis.kontakt@telekom.mk

web: telekom.mk/business

© 2024. МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ. СИТЕ ПРАВА СЕ ЗАШТИТЕНИ

Сите текстови и фотографии во магазинот се заштитени со авторски права. За нивно користење потребна е дозвола од Македонски Телеком.

Сите трговски марки споменати во магазинот се сопственост на компаниите коишто ги поседуваат правата од индустриска сопственост.